

Сёнтёрү ялавё

Муркаш район хаҗачё

1944 сұлхи сү уйахён 5-мёшёнченпе тухать

29 (7883) №

Юн кун, 2011 сұлхи ака (апрель) уйахён 20-мёшё

Хакё ирёллө

Тарашулахне кура хисеплессе

Любовь Маркияновна Григорьева медицина училищинчен вёренсе тухса сывлаҳ хуралёнче ёслеме тытәнни пёрремёш сұл мар ёнтё. 1990 сұлтанпа вёл Сатракассинчи фельдшерпа акушер пунктёче тарашать. Тёрёссипе вёл Сатракассипе Сёньял Хуракасси ялёсенче пуранакан 835 сыннан сывлаҳёшён ответлө пулса тарать.

– Унччен медицина пулашавё илме килекенсене йышайма, кирлө пулашу пама майсем ситсех те каймастчёс. Кабинетсем те хёсёкрехчё. Иртенё сұл вара фельдшер пунктне тул енчен те, шал енчен те капиталлө юсанө канә мар, сывату учрежденийён лаптәкне те пысаклатма май килчө, – каласа парать Любовь Маркияновна.

Чирлисене, сипленме пыракансене фельдшерпа акушер пунктёче йышайнипе, пулашу панипе канә сырлахмасть хастар ёсчен. Вёл вәрсә участникёсем, вилнө салтаксен тәләх арәмёсем патне килёсене те тәтәшах тухса сүрөт, вёсен сывлаҳёсене тёрёслесех тарать, сөнүсемпе те пулашать.

Кунсәр пушен тата территорияе пёр сула ситмен ачасем 12. Вёсем патне те ситме манмалла мар. Самрәк амәшёсен кётнө хәни вёл кирек хәсан та. Мөншён тесен вёсене тепёр чухне специалистән ку в вёл сөнөвө тем пекех кирлө.

Фельдшерән ёсё сәмәл мар. Хәш чухне сёр варринче те чёне каякансем тупанащө. Турткалаиса тәмасть Л.М. Григорьева. Сын чирлө, аптарать пулсан ана вәхәтра пулашу парасах пулать. Савәнпах хисеплессө те ана ял сыннисем, ырапа канә асәнащө.

В. ШАПОШНИКОВ
сан үкерчөкө.

Чаваш Республикин Правительство пусләхё пирён районта пулчө

Иртенё эрне кун пирён района Чаваш Республикин Правительство пусләхё О.В. Макаров килсе кайрө. Вёл «Моргаушский» сёт-сү савочё» чикёллө яваллахла обществара пулчө. Предприяти директорё А.В. Воробьев кунти ёс-хёлпе паллаштарчө. «Моргаушский» сёт-сү завочё» тата «Путь Ильича» чикёллө яваллахла обществасен харпәрләх хуҗи О.А. Дельман коллективән малашнехи тёллев-задачисемпе паллаштарчө. Кәсәл «Путь Ильича» чикёллө яваллахла обществара 1008 пуҗ вырнашмаләх ёне ферми тума паләртащө. Савән пекех сөте тирпейлесе унтан битти продуктсем хатёр-меллө цех тумалла. Олег Витальевич предпритин малашләх сұлне ырларө. Сак сөнөлөхсене пурнаса кёртни туса кәларакан продукцин ассортиментае пуял-латма тата вёсен пахаләхне лайәхлатма пулашать.

Район администрацийён пусләхё Ю.А. Иванов ял хуҗаләх предприятийёсемпе асәннө чикёллө яваллахла общество хушшинчи сыханәва татах та лайәхлатас енёпе ёсленине паләртрө. Сёт-сү завочөн малашне сёт паракансемпе вәхәтра татәлас енёпе тивёслө мерәсем йышанмалли сүнчен каларө.

Л. ПАВЛОВА.

Районта

Паян – информация кунё

Районта паян черетлө информация кунё иртенё. Унән теми – Чаваш Республикинче сывлаҳа сыхласине модернизацилессин 2011–2012 сұлсенчи программы сүнчен; Чаваш Республикин «Чаваш Республикинче нумай ачаллө сөмёсене сёр участокёсем уйәрса парасси сүнчен» Саккунне пурнаса кёртессе сүнчен; ялсене тирпей-илем кёртес тата сак ёсө граждасене активлө хушәнтарас тёлөшпе вырәнти хәи тытәмләх органёсемпе территория хәи тытәмләх органёсем умёнче тәракан зада-чәсем сүнчен.

Республикаран килекен тата райнти ответлө ёсчен-сем Турай, Муркаш, Мән Сөнтёр, Ярапайкасси, Ярослав-ка, Сатракасси ял тарәхёсене ситсе администраци ёсче-нёсемпе тёл пулассө, вёсен территорияёсенче вырнашнө ял хуҗаләх предприятийёсен, сывату учрежденийёсен, шукулсемпе ача сачёсене ёсө-хёлөпе паллашассө.

Хамәр инф.

2011 сұл – Космонавтика сұлталәкө

Ентеш космонавтән паләкне тума

Районта Раҗсөй космонавтикин кунне халалланә мероприятисем малалла пырассө. Вәрсәпа ёсө ветеран-ёсен райнти канашё район хаҗачё урлө пирён паллө ентешёмөре, СССР космонавт летчикне, икө хут Совет Союзён Геройине А.Г. Николаева халалласа туса ларта-кан скульптура паләкө валли уқса пухма чёсө кала-нәччө. Ку информацияе район администрацийён офици-аллө сайчө сине те вырнаштарнө.

Сак йыхрав асәрханмасәр юлмарө. 4 ял тарәхёнчи ветерансем сийёнчех паләк валли уқса пухассине йөрке-ленө. Чуманкасси ял тарәхёнчи ветерансен канашё сак вәхәта 7958 тенкө, Турай ял тарәхёнчи Анаткассинчи ветерансен канашё 3200 тенкө, Уйкас Янасал ял тарәх-ёнчи ветерансен канашё 1050 тенкө, Мән Сөнтёр ял тарәхёнчи ветерансен канашё 700 тенкө пухнө. Пётёмпе 12908 тенкө пухәннө. Ку ёсө малалла пырать.

Хамәр инф.

Конкурс

Хушәнма кәмәл тәватәр пулсан

Чаваш Республикин Сывлаҳа сыхлас ёсө тата соци-аллө аталану министрствин 2011 сұлта республика тер-риторийёне Пётём Раҗсөйи «Российская организация высокой социальной эффективности» конкурсән регион тапхәрне ирттерме паләртать. Тулли информацияе ЧР Сывлаҳа сыхлас ёсө тата социаллө аталану министр-ствин ёсө условияёсен сыхлавён тата экспертизин пайё-нче илме пулать. Телефонө: (8352) 62-10-46; «Охрана труда в Чувашской Республике» ятарлө сайт адресө: WWW.OT.CAP.RU. Савән пекех райнти социаллө хуҗлөх пайне апрелён 28-мёшөччен пыма пултаратәр.

Сыраңтару

**Хаклә вулаканәм!
Райхаҗата иккёмөш сур сұлтан илсе
тәма сыраңтарас тапхәр малалла пы-
рать. Сыраңтару хакө унчченхиех –
191 тенкө те 70 пус (ултә уйаха).**

Наци сывлаҳё пёрремёш вырәннта

Раҗсөйре

«Единая Россия» партин Чаваш регион уйрәмө пёлтернө тарәх Чаваш Республикн сывлаҳа сыхласине модернизацилессин федераллө программине хушәнса юлашкн икө сұл хушшинче 4,5 миллиард тенкө илнө.

Ситес икө сұлта Раҗсөйе патшаләхән тата муниципаллө сывату учрежденийёсен 40 ытла процентне юсама паләртащө. Кун пирки «Единая Россия» партин лидерө, РФ Правительствин Председателө Владимир Путин медицина ёсченёсен Пётём Раҗсөйи форумёнче пёлтернө. Вёл паләртнө тарәх 2011–2012 сұлсенче сывлаҳа сых-лассин патшаләх тата муниципаллө 18 пин сывату учрежденийёнчен 8 пине яхән учреждениеине юсама пәх-са хунә. Кунпа пёрлех пусланә стро-

ительство ёсёсене вёслес пулать. «Сывлаҳа сыхлас системәна 100 пин единица ытла халыхи медицина техникпе тивёстөрмелле. Вёсен но-менклатури питө анлө – вәтамран пёр пин тёлөшле модель таранах. Сав тёллевпе икө сұл хушшинче феде-раллө бюджетран 100 миллиард тенкө уйәрәтпәр. Ку вёл медицина техникин рынокөн халыхи сұлталәкри калә-пәшён сурри чухлө пулать», – аңлан-тарса панә Владимир Путин.

Патшаләх умёнче тәракан төп за-дачәсенчен пөри – граждасен

ёмөрне вәрәмлассе. Апла пулсан сынсене медицина пулашавё парас-син пахаләхне те лайәхлатмалла, тух-тәр професийён сумне те хәпарт-малла. Кунпа пёрлех парти лидерө тухтәрсене ёсө уқси тўлессин фондне 30 процент ытла үстерессине те пёлтернө.

Чаваш Республикн Раҗсөйре чи пёрремөшсем шутёнче сывлаҳа сых-лассине модернизацилессин хәйён программине хуҗтөлеме пултарнө.

Нумай миллион уқса-тенкө Чаваш Енри районсемпе хуласенчи сывлаҳ сыхлавён учрежденийёсене модерни-зацилеме, сөнө оборудованисем, ме-дикаментсем күрсе килме каять. Пирён регион валли уйәрәкан уқса-тенкө пётём сывлаҳ сыхлавне модер-низацилеме май парө. Ку вара чәнни-пех те кирлө.

Аслә Сөнтөрү кунне хатёрленсе

Кәсәл Аслә Отечественнәй вәрсәра Сөнтөрү тунәранпа 66 сұл ситет. Сак уява хатёрленсе ирттерессипе пурнашмалли ёсөне йөркелесе пырассипе райнти йөркелү комитетне туса хунә, ёсө планне сирөплетнө. Ана район администрацийён пу-сләхён сүмө, йөркелүпе кадрсен, право енёпе тивёстерессин тата вырәннти хәи тытәмләх органёсемпе ёслекен пайён пу-сләхө Л.Ю. Тарасова ертсе пырать. Сак кунсенче комитетән че-ретлө ларавө пулнө. Унта Сөнтөрү уявне хатёрленсе ирт-терессипе кая юлмасәр татса памалли ыйтусене сүтсе явнө.

Социаллө хуҗлөх пайён пусләхө Н.П. Петрова пёлтернө тарәх районёпе сак вәхәта Аслә Отечественнәй вәрсән 101 ветеранө пуранать. Вәрсәра вилнө салтаксен тәләх арәмё-сем 399, тыл ёсченёсем 1287 сын. Аслә Отечественнәй вәрсә ветеранёсен пуранмалли условияёсене тёрёслесе тухнә, яләх условияёсене пуранакансене хваттерпе тивёстөрмелли-сен учетне илнө. Ку ёсө халө те пырать. Сурт-йёр условияёсе-не лайәхлатмаллисен шутне кёртнө 201 ветеранпа вәрсәра вилнө салтак мәшәрёсенчен 147-шө свидетелствасем илнө, пурнас условияёсене лайәхлатнө.

Хатёрленү ёсөсем пирки савән пекех район администра-цийён культура тата архив ёсөсен пайён пусләхө А.Е. Анд-реева, вёрентү, самрәксен политикн тата физкультурәпа спорт пайён пусләхө З.Ю. Дипломатова каласа панә. Район-ти 11 парикмахеркинче уяв умён вәрсә ветеранёсенне, сал-таксен тәләх арәмёсемпе тыл ёсченёсенне сүсёсене тўлев-сөрөх касассине йөркелессө. Медицина учрежденийёсенче вёсен комплекслө медицина тёрёслевне ирттерөс.

Муркаш ял тарәхөн пусләхө Н.И. Никитин ларура майән 9-мёшөнче митинг ирттермелли планпа паллаштарнө.

Хамәр инф.

Уйахләх

Массәллән пуҗәнма вәхәт

Юр ирёллө май хёлөпе юр айне пулса пынә пётём сўп-сап, тасамарләх сиөле тухать. Савәнпа тавраләха тир-пей-илем кёртес, урамсемпе ялсене, обществалла вырән-сене тасатас, йывәссем латса хәварас енёпе сұлленех суркунне уйахләх ирттерессе йәлана кёнө ёнтө. Кәсәл вёл райнти апрелён 6-мёшөнчен тытәнса майән 8-мёшөччен пырасси пирки хаҗатра пёлтернөччө.

Апла пулин те халыкөне ытларәх сёрте тасаләхпа тир-пейлөх енёпе сине тәрса ёслени, сак ёсөсене массәллән пуҗәнни сисёнмест. Савәнпах ёнтө ку ыйтәва район ад-министрацийён пусләхө эрнесерен тунти кунсенче рай-администрацин ответлө ёсченёсемпе, федераллө орган-сен ертүсисемпе ирттерекен канашлура та хуҗатрө. **Мән кун умён апрелён 22–23-мёшөсене райнти пётёмөшле са-нитарипе экологи тасаләхөн кунёсене ирттерме пәхнә.**

Тёрёссипе тасаләхпа тирпейлөх ыйтәвө эрнелөх е уй-ахләх ёсө сөс мар. Кунсерен тата кашниех хушәнма тивёс ку мероприятисене. Хамәрән тавраләх илемөшөн хамә-рах ответлө пулса тарәтпәр. Вёл никама та мар, хамәрах кирлө.

Төрлө сўп-сапа сұл айккисене, айләм вырәнсемпе сырма-сатрана, кювета силлесе хәваракансем тёл пулассө. Кун пеккисенчен милици сотрудникёсем те сир-ёпрех ыйтни кирлө. Тавраләха варалакансен хәтланәвө-сене никамән та курмәш пулмалла мар. Администра-тивлө протоколсем сырни, кун пек сынсене граждасен пухавёсенче намәслантарни ытлаши пулмө.

В. ШАПОШНИКОВ.

Пенси виҗисем ўсреш

Пенси ыйтавсемпе

Апрелен 1-мешенчен тытанса социалла пенсисен, федералла җамаллахсемпе уса куракансене уйахсерен паракан укса тўлевсен тата соцакет виҗисем ўсреш. Җавна май сене йеркесем пирки РФ Пенси фончен районти управленийен пуслახен җумне Надежда Геннадьевна СЕМЕНОВАНА каласа пама ыйтрамәр.

– Малашне социалла пенсисен виҗисене султалакне пәр хут – апрелен 1-мешенчен тытанса – индексацилем пәхнә. Ун чухне Раҗсейре малтанхи сул пенсионеран пурәнма кирлө минимум виҗи мән чухлө ўсинне шута илесеш.

Җак улшәнүсене 2011 сулхи мартан 28-мешенче йышәннә 43-ФЗ № Федералла саккупна килешүллән пәхса хунә. Унчен социалла пенсисене суллен икә тапхәрпа индексациленә пулнә: апрелен 1-мешенчен умәнхи сул таварсемпе услугәсен хакәсем ўсинне (инфляция) кура тата июлен 1-мешенчен тытанса Раҗсейре пенсионеран пурәнма кирлө минимумә ўсин индексепе султалак хушшинче таварсемпе услугәсен хакәсем ўсин индексә хушшинчи уйрамлөх чухлө. Пенсисене индексацилессин икә тапхәрне пәрлештернә май еслеме пултарайман граждәнсен пенсийәсене маларахри тапхәртах пысакрах процент ўстерсе парасеш.

Акә 2011 сул валли малтан социалла пенсисен виҗисене пәтәмешле 9,1 процент ўстерме пәхнә пулнә, вәл шутран апрелтенпе – 8 процент. Законодательствәна улшәнүсеме кәртнә май 2011 сулхи апрелен 1-мешенчен тытанса социалла пенсисеме те, вәрҗә инваличәсемпе участникәсен, радиациллә тата техногенлә катастрофәсене пула шар курнә граждансемпе вәсен сәмье членәсен патшалөх пенсийәсеме те 10,27 процент ўсреш.

Җаваш Республикпе 31 пин пенсионеран пенсисе виҗи ўсреш. Вәл шутран социалла пенсисе илсе тәракан 25,4 пин сыннән. Патшалөх пенсийәсеме вәтамран 430 тенкә пысакланчеш. Социалла пенсисен вәтам виҗи 412 тенкә ўсреш, 4554 тенкәле танлашреш. Пенсисен виҗи

Җамаллахсемпе уса куракансен категорияй	Апрелен 1-мешенчен тытанса уйахсерен укқан тўлевсеш (ЕДВ, тенкәле)	
	Пәтәм соцакетпа уса курсан	Соцакетпа пачах уса курмасан (750 тенкә те 83 пус)
Вәрҗә инваличәсем	2866-76	3617-59
Вәрҗә участникәсем	1962-36	2713-19
Җар сыннисен, вәсен тәләха юлнә мәшәрәсем	335-15	1085-98
Тәрлө җапәсусене хутшәннисем	1239-55	1990-38
1-меш инваличәсем ушкән	1781-95	2532-78
2-меш инваличәсем ушкән тата	1057-97	1808-80
3-меш инваличәсем ушкән	697-14	1447-97

ўснә май апрель уйахенчен республикпе сав тәллөвпе унченхичен 15 миллион тенкә ытларах уйахсеш. Султалак вәсленнә тәле ку хисеп 134 миллион тенкәле танлашар.

Районөпе 1003 пенсионер пенсисе унченхичен ытларах илме тытанчеш. Вәл шутран социалла пенсисе илсе тәракансем 825 сын. Патшалөх пенсийән тата техногенлә катастрофәсене пула шар курнә граждансемпе вәсен сәмье членәсен патшалөх пенсийәсеме те 10,27 процент ўсреш.

кайкан укса-тенкә шайә унченхичен 463,4 пин тенкә ытларах. Султалак вәсленнә тәле вәл 4170,6 пин тенкәле танлашмалла.

Апрелен 1-мешенчен тытанса федералла җамаллахсемпе уса куракансене уйахсерен укқан тўлессин (ЕДВ), соцакет виҗи те 6,5 процент пысакланчеш. Җакна 2010 сулхи декабрән 13-мешенче йышәннә 357 № «О федеральном бюджете на 2011 год и на плановый период 2012 и 2013 годы» Федералла саккупна пәхса хунә. Федералла җамаллахсемпе уса куракансене халә уйахсерен укқан җакан чухлө тўлевсеш:

Федералла җамаллахсемпе уса куракансен соцакетан виҗи 2011 сулхи апрелен 1-мешенчен тытанса 750 тенкә те 83 пуспа танлашреш. Вәл шутра эмел пайә – 578 тенкә те 30 пус, санаторипе курорт пайә – 89 тенкә те 46 пус, транспорт пайә (хула тулашәнчи поездпа тўлевсеш сўрессе, санаторипе сул укқи тўлемесеш кайса килессе) – 83 тенкә те 7 пус.

Пирән районта федералла җамаллахсемпе уса куракан 3089 пенсионера уйахсерен укқан тўлесе тәраҗсеш.

67 сул иртнә хыҗсән

Аслә җәнтерү тунәранпа 66 сул ситнә май

Иртнә султалак Етәрнере пурәнәкан Афиноген Михайлович Перцев асәнче яланләхах юлө. Аслә җәнтерү 65 сул пултарнә сул вәл хәйән ашшә Михаил Ермолаевич Перцев пирки хыпар илме пултарнә. Ашшә 1943 султа хыпарсәр сулхалнә пулнә. Ун пирки никам та нимән те пәлмен. Мәшәрә те ун шәпи пирки пәлеймесерех сәре кәнә ентә. Михаил Ермолаевич пирки архив материаләсене вара унән Мускавра пурәнәкан мәнүкәсем җарпа истори музейәнче шыраса тупма пултарнә.

“Эпә Муркаш районәнчи Шашкар яләнче 1939 султа суралнә, – каласа парат Афиноген Михайлович. – Атте Михаил Ермолаевич, 1903 султа суралнәскер, учитель пулса есленә. Анне Агафья Васильевна килти хуҗаләхра тәрмашнә, колхозра есленә. Сәмьере пирән виҗе ача пулнә. Анне тата аттене пәлнә сынсем каласа панә тәрәх вәл питә тәрән пәлүллә, интеллигентлә сын, парти членә, атеист пулнә”.

1936–1939 сулсенче Михаил Ермолаевич Таджикистанра басмачсемпе җапәснә. 1942 султа хәйән ирәкәле фронта тухса кайнә.

Унран пәтәмпе те икә сыру кәна килнә. 1943 султа Перцевсем сәмье пуҗә хыпарсәр сулхалнә пирки пәлтернине илнә.

Апла пулин те Агафья Васильевна мәшәрә вилнә тенине ененмен, нумай-нумай сул хушши вәрҗаран

таврәнәсса кәтме пәрахман. Ачисем те сав шәнәпах пурәннә. Пәччен хәрарама ачисене ура сине тәратма җамал пулман. Җапах та вәл пурне те тивәслә воспитани, лайах пәлү илме майсеме туса пама пултарнә.

Афиноген Михайлович ашшәне чылай сул хушши шыранә. Унән ачисем – Мускавра пурәнәкан ываләпе икә хәрә те – аслашшәне шырама пәрахман. Сине тәрса шыраин усси пулнә. Маша мәнүкә җарпа истори архивәнче вата аслашшә пирки даннәйсем шыраса тупма пултарнә.

Михаил Ермолаевич Перцев аслә сержант уйрам стрелковай батальонан отдели командири пулнә, аңа 1942 султа Сәнтәрти Җар комиссариачә урлә фронта илнә. Калуга облаҗәнчи Ульяновск районәнчи Заречье ялә патәнче пирки тарнә.

Тинех Афиноген Михайлович ашшә пирки хыпар

илме пултарнә. Вәл Заречье ял тәрәх администрацийән пусләхә ячәле янә сыру, кайран вара ун сине илнә хурав, вырәнти хаҗатра пичетленнә материалсем пәтәмпех даннәйсем тәрәс пулнине сирәплетсе панә. Шырав отрячәсем тәрәшнине вәрҗәра Калуга облаҗәнчи Ульяновск районән территорияәнче җапәсса вилнә вуншар салтакан юлашкыйәсене җавса кәларса христиансен йәлипе майлаштарса пиртарнә. Калуга сәрне ирәкә кәларассишән пуҗәсене хунә салтаксене сәнәрен пиртарнә чухне таванла масар патәнче хурләхлә митинг иртнә.

Таванла масарта 287 салтак емерлөх канәс тупнә. Вәсем Гаськово, Озерно тата Заречье яләсене ирәкә кәларассишән емерлөхөх куҗәсене хупнә.

Җавна та каласа хәвармалла. Иртнә сул, 67 сул иртнә хыҗсән, Заречье ял тәрәх администрацийән пусләхә Валентина Белокова чәннипе майән 9-мешенче Афиноген Михайлович Перцев хәйән ачисеме тата мәнүкәсемпе инсетри Калуга сәрә сине ситсе килнә, ашшән Михаил Ермолаевичән вил тәпир сичне пулса хастар салтака пуҗ тайнә, чәрә чечексеме курса сума сунә.

В. ВАСИЛЬЕВ.

Уяв парни сумлә

Юбилей

Рыккакасси яләнче пурәнәкан Евдокия Петровна Пирусова җак күнсене хәйән 75 сулхи юбилейне паллә турә. Җак уява паллә тума вара аңа чәннипех те савәнәслә пулчә. Унән юратнә мәнүкә Вячеслав Акимов асламәшне питә пысак парне туса пачә. Биатлон енәпе Европәра ймәртса вәл икә ылтан, пәр кәмәл медалә сәнсе илме пултарчә. Халә тата юбилей умән Раҗсей чемпионә пулса таврәнчә. Мәнле савәнмән-ха җаканшән. Ку

вәл Москакасси ял тәрәхшән те, районшән та, республикәшән та, Раҗсейшән те питә пысак сәнтерү. Җак сәнтерүре вара Славан тренерән – ашшән Анатолий Акимовән тупи те пысак.

Евдокия Петровнән уяв кәреки унән юратнә виҗә хәрәле, кәрәвәсемпе, мәнүкәсемпе, таван-пәлөшпе тулчә. Ырә кәмәллә кинемее саламлассипе “Шуҗамән” артисчәсеме те аякра тәрса юлмарәс.

Җак тирпейлө те есчен

кинемей емер тәршөпех “Передовик” хуҗаләхра чүнне парса есленә, “Еҗ ветеранә” ята тивәснә. Хәйән юратнә мәшәрәле Петр Григорьевичпа Эльвира, Татьяна тата Венера хәрәсене есчәнлөхе мән ачаран хәнәхтарса ситәнтернә. Шел пулин те унән мәшәрә 2004 султа вахәтсәр сәре кәнә.

Паянхи кун Евдокия Петровна ачисемпе, мәнүкәсемпе савәнса пурәнчә. Епле савәнмән-ха. Вәсем пәринчен тепри маттуртар.

Г. ГОЛУБЕВА.

"Металл-строй" сире яланах пуләшма хатәр

Пәтәмпех ял сыннисемшән

Ял сыннинне паян тәрлөрен пуләшу есә сахал мар кирлө. Нумаях та вәхәт иртмен пек, пәхатән та – йывәс картиш сәрешме те өлкөрнә. Рабица тимәр сетка карта тытсан меллөрех пек. Хапхана та тимәртен тунине нимән те ситмест. Мунчара вара кәмака улаштарма вәхәт ситнә. Хулән тимәр листасенчен асталана, ситменнине шыв тултармалли савәтне тутәхман хәҗтимәр-

тен тунә пулсан пушсех те паха. Суркунне ситнә май тата пахчара теплица пулсан лайахрах пек. Кашни сул пленка илсе йәрансем сине карасси тәкакларах. Тимәр каркасли, аңа сиелтен 30 сул хушши уса курма май паракан поликарбонат материалпа витни пулсан – унти нимәнле пахча симәсшән те сурхи е кәрхи сивә хәрушә мар.

Апла пулсан сире нимән шухәшласа тәмасарах Мур-

кашри унчен садпа пахча симәс комбиначә пулнә территорияе вырнаҗнә "Металл-строй" чикәллә явалләхлә обществәна (ООО) сул тытма сәнетпәр. Сирән ыйтавәра пәр тәхтаса тәмасарах тивәстереш кунта.

Предприяти ертүсипе Алексей Вячеславович Ершовпа каласатпәр. Аңа вәл 2007 султа йөркеленә. Малтан ку уйрам сын предприятийә (ИП) шулланнә, халә вара 2009 султан ты-

танса – "Металл-строй" ООО. Таватә сула яхән тапхәрта предприяти аталанни куҗ кәрет. Җакна кунта хатәрлекен тимәр изделисен ассортименчә ўссе пыни те сирәплетет. Таватә сул каялла производство мунча кәмакисем хатәрлессинчен тытаннә пулсан, паян тәпрен илсен 4 сынран тәракан коллектив мунча кәмакисемсәр пусне тимәртен гараж е урам хапхисем те, хумесем те, тимәр туптаса тумалли изделисене те хатәрлесе пама пултарар. Сварка есәсене вырәнсене тухса та пурнәслама пултарасеш.

Кунта пәр вырәнә тәмаҗсеш, производствәна аталантарсах пыраҗсеш терәмәр. Акә кәсалтан тытанса ял сыннисеме питә ыйткан теплицәсеме хатәрлеме пуҗәннә. Ку вәл ял сыннишән сәнәлөх мар темелле. Анчәх та... Пәр енчен тимәр конструкцисене самантрах пуҗтарса вырнаҗтарма пултар. 25х25 миллиметрлә тимәр каркәссе ситменнине татах сирәплетнә. Пленка вырәнне поликарбонат материаләле уса кураҗсеш. Вәл вара пәр сулләх мар, 30 сул та чиперех сивве-ашша чәтма пултарар.

Халә хаксем пирки. Паянхи куншән вәсем юрәхлә

темелле. Манар мар: юлашки вәхәтра тимәр таврашән хакә епле ўссе кайнинне пурте пәлетпәр. **Апла пулин те кунта муңча кәмакисене 9 пин тенкәрен тытанса туялма пултар. Шыв тултармалли савәчә тутәхман тимәртен, тутәхса сәрешес хуйхә сук. Туянаканнә кәмәлне кура вара савәтне 80, 100 е 150 литрине те вырнаҗтарса пама пултарасеш.**

Теплицәсеме те тәрлисем пур: 3х4 метр, 3х6 метр, 3х8 метр лаптәкисеме те. Җавна кура хакәсеме. Пәчәкреххисем 11 пин тенкә, вәтаммисем 15 пин тенкә, пысакраххисем 19 пин тенкә тәраҗсеш.

Ял сыннишән меллө тепәр самант пирки те асәнар. Ку е вәл изделие хәван килешекенни пек уйрам заказпа та хатәрлесе пама пултарасеш. Ситменнине аңа вырәнә ситерсе пама предприятире "Газель" автотомашинәсеме иккә. Кирлех пулсан вырәнә ситерсе кәна мар, вырнаҗтарса та пареш.

Продукци вара предприятире тутәхса пармаҗсеш темелле. Туянакансем сахал мар. **"Металл-строй" хәйән продукцине Муркаш пасарне кәна мар, Эләке те, Етәрнене те, Җармәс Республикне те, Чул хула об-**

лаҗне те илсе тухат. Кашни пасартах хәйсен точки пур. Сурхи кунсем ситнә май заказсем килсех тәраҗсеш. Елкәр кәна.

Предприяти ертүсип малашләх планәсеме пәчәк мар. Җывәх вәхәтрах вәсем тимәр пралукран сетка-рабица та хатәрлеме пуҗәнашән, ытти тәллөвсем те сук мар. Территория хумепе уйахсашән. Токарь станокне туянни те продукци пахаләхәле, унән ассортименчәле сыхәннә.

– Юлашки вәхәтра еслес текенсене патшалөх шайәнче те пуләшма тәрәшни вәй-хал парат. **Акә 2009 султа конкурса хутшәнса пәчәк предпринимательствәна аталантарассипе 300 пин тенкәлөх грант сәнсе илме пултартамәр. Малашне те кун пек конкурссене хутшәнма паләртатпәр, – каласа парат Алексей Вячеславович. – Пәр енчен кун пек пуләшу пире производствәна аталантарма, тепәр енчен ытларах еҗ вырәнәсеме йөркелеме май парә. Ку вара икә еншән те усаллә пулән.**

Пирәнпе сыхәнәс текенсене җак телефонсемпе шәнкәравлама ыйтатпәр: 8-937-390-73-51, 8-919-655-21-51.

В. ШАПОШНИКОВ.

Водительсен черете сыранмалла

Водитель удостоверенине улаштарас, водитель удостоверениен дубликатне илес тесен черете сыранмалла. Ятарла курссем хысхан экзаменсене анасла тытнисем, тенчери стандартла водитель удостоверенине илес текенсем те сак адреспа черете «тама» пултаращө: Шупашкар хули, Б. Хмельницкий урамө, 37-мөш сүрт, 102-мөш пүлөм, «А» чүрече. Телефон номерө: 8(8352)39-75-71.

Прокуратура

Сире макань лаптакө ан илөрттөр

Йөрке хуралсисем халах хушшинче наркотикпа уса курассине хирөс керешес өсрө сине тарса өслөсчө. Савна май макань өшерекен лаптакөсене төп таващө, унта иленнисене кушран вөсөртмөсчө, айаплисене ответ тыттарасчө. Акө сак кунсенче канә суд наркотикпа сыханна пер өсө пахса тухрө.

Маларах Шупашкар тата Хусан хулисен сучөсене айапланна, 1980 сүлта сурална, нарколог патенче учтра таракан (наркотикпа уса курнашан) арсынна Муркаш район сучө те айапла тесе йышанчө.

Вал сентябрөн 15-мөшөнче Малиновкари «Дубрава» коллективла садра 133,8 грамм чухлө черө макань татса пухна. Сак үсен-таранра морфин пур. Асархарар өнтө, пуштарна макань виши те пөчөк мар. Савна май РФ правительствин постановленийөпе килөшуллен арсын пухна макань пысак вищеллө наркотик шултанат. Сапла вара саккуна паханман сын РФ УК 228 статийн 1 пайөпе пахна преступление тавать.

Преступлени тунине йышанакан вара ун чухнехи өсчөле саплаарах анлантарса парать. Нарко-

тикшан тунсакланаскер, хай өсөпе коллективла сада кайса килмелли үтөм тупса юлташне машинәпа Малиновка тарәхне килсе кайма ыйтат. Машина водителө көтсе ларна хушара сакскер пуша минретме пулашакан үсен-тарана пуштарса килет. Уй кушла, варман халхалла тещө халахра. Анчах та «Мак 2010» операции ирттерекен йөрке хуралсисем вөсен сүлне пүлөсчө, иккөшне те шалти өссен пайне илсе каясчө.

Сапла вара 2010 сүлхи декабрь уйахөнче палартна кун вал суд ларвөне пыман, саван пекех иккөмөш тата ытти йыхрава та хапал туман. Саккуна паханман арсын йөрке хуралсисенчен тарса пытанна. Ун төлөше патшалар айаплави Ю.М. Семенов сирөп мера йышанма ыйтна. Сапла вара Муркаш тарәхне иленнө наркомана шырава таратна. Йөрке хуралсисем оперативла өслөнипе таркана март уйахөнче тытса чарма май килнө. Саккуна паханман халө 3 сүлталак та 6 уйахлах колонире пулмалла пулө. Акө аста илсе ситерчө самрак арсынна уса курма юраман төрлө им-сампа тулашни.

Р. ИЛЛАРИОНОВА.

«Байконурта» пуласса өмөтленмен

2011 сүл – Космонавтика сүлталакө

Вәхәт сисөмөсөрех иртет. Акө Юрий Алексеевич Гагарин «Восток» караппа сөр туртәмне сөнтөрсө пуринчен малтан төнче усләхне тухнаранпа сүр өмөр хыса юлчө. Кун уттинчен юлмасар пырса сак тапахарта сөр планета сичне пурәнакан 6,77 миллиарда яхан сынран 510-шө канә космос төпсөрлөхне кура ярса пусма» хөвте ситернө. Вөсенчен 108-шө пирөн сөр-шывра суралса үснисем пулнаран Гагарин өсне малалла тасакансем Ращөйре ытларак пулни паларать. Кусем – төнче усләхне тухнисем. Вөсене Гагарин лаптакөнен космоса асатансем вара сөршерөн мар, пиншерөн.

Иртнө уйахра Муркаш өнре Чаваш Республикнечен тухна офицерсен юлташлөхөнче тата Мускав

регионөнчи «Таван сөр-шив ывәлөсем» обществәлла организацире таракан өнтөшсем пулчөс. «Тыл сирөп пулсан пире те службәра сәмәлрах», – терө Сарансырминче суралса үснө С. Иванов подполковник.

Офицерсем сав кун Муркашри ватам шулта, райцентрти лицейра тата Сатракасични ватам шулта пулса төл пулусем ирттерчөс. Энтөшлөх ушканөн ертүсипе Эрик Васильевич Васильев полковникпа эпө шәпах Сатракасичне төл пултат.

Сәмах май, Э. Васильев 1946 сүлхи пуш уйахөн 2-мөшөнче Варнар районөнче сурална. Тивөслө сар службине пурнаслаңа хысхан офицера вөрөнчө каччә хайөн тивөсөсене пурнаслаңа чух Муркаш районөн-

чи Сатракасичне суралса үснө Людмила Лазаревна Николаевәпа сөмө саварна. Сапла чаваш йәлийөркипе полковник сав кун хунькассичне пулса кунти пурнаспа паллашрө, таван өсен аллисене чамартарө.

Сар сынни приказпа пурәнәт. 1987 – 1991 сүлсенче чаваш каччи «Байконур» космодромра Төп сар стротельство управленийөн политика пайөн пуслөхөн сүмө, пай ертүси пулса службәра тарать.

– Ю. Гагарин 50 сүл калялла космоса вөссен пурнас мана шәпах «Байконура» илсе ситерет тесе шултанат. Анчах сапла пулса тухрө. Сөр-шив мана савнашкәл шанәс панәшан эпө саванатәп канә. Хам тивөсө пур сөрте те туллин пурнаслама тарашна. Паянхи сәмрәксене те савнах

сөнетөп. Хавар тарашсан сире асархөс. Сөр-шив сыхлавне тарас текенөн вара спортпа уйрамах сывәх пулмалла. Сирөп арсын сөс хамар атте-аннесемпе шәлләм-йәмаксене шанчәклә хүтөлеме пултарасть, – терө ачасем умөнче шула «Байконура» асилтерекен сән үкерчөксемпе асанмаләх парнесем парса Эрик Васильевич.

Офицер каланнчен сакә палла пулчө. Космоса сөкленмелли сүл сөр сичне ырә өссем туннчен, таван шулта тараша вөрөнннчен, сывә пурнас йөркине сирөп тыттинчен пусланат. Ю. Гагарин космоса вөссен 15 сүлхи Эрик «Байконур» пирки шултанат та пултарайман. 300 километр ытла сүллөшөнчө 108 минут... «Кашни арсын ача пекех манән өмөтре те унта сөкленесси пулна. Вал пирөншөн юмах пек пулна пулсан та эфир сав вәхәта хатөрленнө. Ана валли пирөн 3 өмөт-төллөв пулни паян та аставатәп. Вөсем: сөр-шыва юрәхлә пулсачө, ана тивөслө хүтөлөсчө, космоса вөсөсө килсөчө. Усләхә сөкленей-мерөм пулсан та ачәләхра ума лартна пур төлөше те пурнаслаңам», – терө шул ачисемпе пөрле сән үкерттерме тана май ашә та сирөп кәмәллә арсын.

А. БЕЛОВ.

Сән үкерчөкөре: ЧР Сар комиссариачөн Муркашпа Элөк районөсенчи пай пуслөхө В.Е. Андреев (сулахаири), Сатракасични ватам шул директорө В.А. Прокопьев, стратегиллө пөлтөрөшлө ракета сарөсен хөллөхи спорт төссөн төп тренерө В.И. Андреев тата «Байконур» космодромән сарпа политика пайөн пуслөхө пулна Э.В. Васильев.

Паян та төрлет, төртөт, вулать

– Мөнле пурәнәтәр-ха, кинеми?
– Лайах пурәнәтәп. Төпөр сакан чухлө темле пурәнмалла, – ашшән кулса каласса көтсе илчө 90 сүлхи Е.В. Иванова. Москакасични нумай хөваттерлө сурта кушни нумай пулмасть-ха унән. Граждансене кивө авариллө лару-таруран кәлармалли сичнен калакан программапа килөшуллен тивөсөтерчө район администрацийө Елена Васильевнәна сөнө хөваттерпе. Апрельн 17-мөшөнчө хайөн сумла юбилейне сөнө хөваттерте палла туса 10-мөш төсөткенө пер утам турө вәл.

Етөрне районөнчи Кәмаккассичне нумай ачалла сөмөре сурална Евлен. Ашшө-амәшө өсчен пулнаран ачисем те мөн пөчөкрөнөх өс сүмне сывәсса үснө.

– Атте хурт-хамар тытатчө. 30 вөллөчө пирөн. Сөлеме те асатчө вәл, – паянхи пек асавать 90 сүлхи кинемей ашшөпе амәшне.

Сөвө машинине ачисене тыттарасшәнах марччө ашшө. Анчах та 8 сүлхи Евлен сөлеме вөрөнчө-вөрөнчөх. Килте никам сүк чухне көрлеттеретчө сөс сөвө машинине. 12 сүлта хәөх сәпата туса тәхәнчө. Төпөр икө сүлтан – 14-ра – ашшөле тан хама сурма пусларө. 12 сүлта алла сава тытрө, утә сүлма пусларө. 15 сүлта вара вәл аслисемпе танах сүлатчө.

Сирөп, өсчен сөмөне инкөк килсе сәпат. Евлен 6 класра вөрөннө чухне вөсем төпө-йөрөпөх сунса каясчө. Саванпах хөр ача Сухрари 7 класла шул хысхан малала вөрөнне каяймасть. Шулта питө лайах вөрөннө хай.

Вищө пиччөшө унән учитель пулна. Шәп пушар хысхан

пиччөшө ана хай өслөкен гимназиө илсе кайса кәтарна.

– Пушарта тәхәнмалли те нимөн те юлмарө. Урара пысак пуслә сәпата, сүсленсе кайна тала пулнаран вәтанса гимнази патне пыма та намәслантәм, – аса илет паян кинемей.

Вөрөнне кайма шултанарө вара хөр ача. 7 класс хысхан колхозра өслөме пусларө. Пултарулахне кура өнтө ана түрөх столовай заведующине лартащө.

3 сүл хысхан вара вәл Советскинчи больницәна санитарканә өсө көрөт. Нумай та вәхәт иртмөст, ана медсестрана лартащө. Шупашкарта медсестрасен 1 уйахлах курсне пөтерет. 1943 сүлтан пулса 1949 сүлчөчөн инфөкци уйрамен медсестринчө өслет. Больница хысхан колхоза өслөме тухать.

1949 сүлта хайсенчен пер кил урла пурәнәкан сәмрәкә кача тухать. Федор ун чухне Нискасичне сүл сичне өслетчө. Унти больницәра вйран сүккипе сәмрәк арәм мәшәрөпе пөрле сүл сичне ремонтен пулса өслет. Мөн тивөслө канәва тухиченөх. 1962 сүлта Москакасине кусса

килсөчө. Кунта сүл тунә сөрте өслөсчө.

Шәпа тени вәл вәхәтри пинпин сын пекех Елена Васильевнәна та сирөплөх өнчен төрөслөрө. Мәшәрөнчөн 6 ачапа тарса юлчө вәл. Шәп 45 сүл каялла сүл сичне өслөнө чухне инкөкө Федор Ивановичән пурнасө таталат. Асла хөрө Людмила та ун чухне 8 класра каначчө-ха.

Пурнасә саплаштарса пыма нумай ача амәшне шәпах сөлеме-сыхма пөлни пулашна. Ачисене тумтирне йалтах хай сөлесе, сыхса, төртөсө паратчө.

– Ачасене те лартса сав өсөх тутараттам, – тет паян Елена Васильевна. – Мөншөн-мөншөн те саканшән саванатәп: ман ачасем хампа тавлаша курман. Йөркеллө ачасем пулчөс.

Асла хөрө Людмила Федоровна асла пөлу илнө хысхан Москакасси шулөнчө ачасене вярәс чөлхиле литературине вөрөнтрө, 4 сүл райнти вөрөнтү пайөнчө өслөрө. Унтан мөн тивөслө канәва тухиченөх Чаваш Республикн Вөрөнтү министерствинчө төп специалистра вай хучө.

Иккөмөш хөрө те асла хөрө сүлөпөх кайрө, Эльвира Федоровна та вярәс чөлхиле литературин учителөн дипломне илчө. Москакасси шулөнчө вожатәйра өслөрө малтан. Унтан вәл та апләшө пекех карьера картлашкипе сүлеллө хәпарса кайрө: комсомол райкомөнчө өслөрө. Парти райкомөнчө инструктортан пай пуслөхне ситрө, 3-мөш секретарь таран үсөсө нумай сүл унта өслөрө. Райнти ачасен пултарулах сүртне ертсө пычө. Мөн тивөслө канәва тухиченөх район администрацийөнчө өслөрө.

Евлампия Федоровнәпа Та-

мара Федоровна пурнас сүлне стройкапа сыхәнтарчөс. Пөри Шупашкарта ЖБК-ра контролер пулса өслөрө. Тамара та стротельсен техникумө хысхан унта өмөрлөрө. Иккөшө те паян тивөслө канура.

Көсөннисенчен вара, йөкөрөсенчен, Галина Федоровна та хай умөнхи апләшөсем пекех стройкара, унтан шулта лаборанткара өслөрө. Халө Яракра пурәнәт. Кирилл Федорович вара – Чаваш Республикн Шалти өссен министрствин системин пенсионерө.

6 ача суратса үстернө 90 сүлхи Елена Васильевнән паян 6 мәнук тата 6 прамәнук. Паян вәл хасат та вулать, телевизор та пахат. Төнчере мөн пулса иртине пөлөс килет-сөкө.

– Кашни сүппе лайах кура-тәп, – тет вәл. Сүлне кура мар витөр кураканскер паян та төртөт, төрө төрлет.

Өслөме те 76 сүла ситиччөнөх өслөнө. Тивөслө канәва тухсан төпөр 26 сүл Муркашри хатөрлөв кантурөнчө хатөрлөвчө пулса тарашрө.

Хайөн вәрәм өмөрөн вартәнлөхне вара Елена Васильевна сакәнта курасть:

– Әслемелле, сынна юратмалла, – тет вәл.

Вөсөнчө хушса калани. Чаваш Республикн Сывләх сыхлавө тата социаллә аталану министрствин пирөн райнти солциаллә хүтлөх пайөн ертүси Н.П. Петрова, райнти ветерансен Канашөн ертүси М.В. Виноградова тата В.А. Любимова Е.В. Ивановәна 90 сүлхи юбилейпа киле кайсах саламларөс, өс ветеранне нумай-нумай сүл пурәнма ырләх-сывләх сунчөс.

Л. ПАВЛОВА.

Викторина

Сөнтөрүсөсем палла

Апрелөн 12-мөшө Пөтөм төнчери космонавтика кунө пулна май хасат редакцийө шул ачисем валли викторина пулсачи пирки пөлтөрнөччө. Викторина хутшәнакансем йышлө пулчөс. Ачасем анлә тавра кураммла пулни куранчө. Төрсө те тулли хуравсем хушшинчи өссене суйласа илме вара сәмәлах пулмарө. Эсө сән үкерчөксемпе илемлетни те ачасен тарашулахө пиркиөх калат. Викторинара уйрамах паларна өссен авторөсем: В. Тихонова (Каш-машири төп шулти 6-мөш класс вөрөненкө), Ю. Ильина (Юнкәри ватам шулти 9-мөш класс вөрөненкө), В. Николаева (Чуманкассични төп шулти 3-мөш класс вөрөненкө), С. Макаров (Чуманкассични төп шулти 3-мөш класс вөрөненкө), П. Павлов (Муркашри ватам шулти 9-мөш класс вөрөненкө), Н. Мудукова (Муркашри ватам шулти 7-мөш класс вөрөненкө). Сөнтөрүсөсем ситес вәхәтра Хисеп хучөсемпе асанмаләх парнесене тивөсчөс. Пирөн пата сыракан ачасене малашне те район хасачөпе таңа сыхану тытма, вөрөнүре анәсүсем тума, сөр-шывшән уәллә сынсем пулма сунас килет.

А. ТИХОНОВ, төп редактор.

Объявление

Я, собственник земельной доли Дементьев Виталий Григорьевич, объявляю о выделении земельного участка в счет земельной доли общей площадью 1,58 га, расположенного на территории земельного пользования бывшего СПК «Новая Юнга» Моргаушского района Чувашской Республики, Юнгинского сельского поселения, участок расположен в юго-восточной части кадастрового квартала 21:17:080901.

Все претензии принимаются в течении месяца после выхода объявления в администрации Юнгинского сельского поселения.

Кубок Мән Сентерсенчех юлчэ

Районта спорт календарьне юлашки вәхәтра чылай сәнә амарту кечэ. Март уйәхәнче хәрарәмсен командисем хушшинче волейболла выляса обществәна патшаләх деятелән К.Л. Валицкаян парнисене сәнсе илессишән пәрремеш хут амарту иртрә. Иртнә шәмат кун вара «Сывләх» ФСК спортзалне 50 сұлтан иртнә арсынсен командисем пустарәнчәс. Сак үсәми арсынсен командисем хушшинче волейболла выляса районти тәп больницән тәп врачән В.Г. Даниловән парнисене сәнсе илессишән кунта кәсалхине 3-меш хут амарту иртрә. Сак амарту мәнле йөркеленсе кайнине Владислав Григорьевич амартәва хаваслә лару-тәура уснә май сапла палартрә:

– Пәр спорт амартәвәнче пире хәрарәмсен сапла каларәс: «Сывлә-хара сирәплетәр, эсир пире пите кирлэ» – терәс. Савәнпа пустарән-тәмәр та паян саканта. Хамәр хушәра сентерүсәсене палартасси мар, сывә пурнәс йөркеле пурәнни сывләха сирәплетме, емәре тәсма пуләшнине кәтарта парасси пулса тәрәтә амарту тәлләвә.

Владислав Григорьевич пурне те сывәх сынсене яланах кирлэ телей сунчә.

Пустарәннисене спорт уявә ячә-пе район администрацийән пусләхә, район администрацийән сак вайя хушәнакан командин членә Ю.А. Иванов саламларә.

– Паян саканта манпа пәрле шултан вәрәнсе тухнисем пәрремеш хут амартәва килни, сұлтан-сұл сак амартәва хушәнакансем йшланса пыни савәнтарат, – терә вәл.

Юрий Александрович савән пекех сывә пурнәс йөркеле пурәнни ешлеме, пурәнма, сәнә ситәнүсем тума хавхалантарнине палартрә, пурне те сав сәкленүллә ыра туйәма емәр тәршәпәхәс упрама ырләх-сывләх сунчә. Районти тәп больницән хирургий уйрәмән заведующине Г.М. Огурцова суралнә кунә ячәпе салам-ласа парне пачә. Амарту йөркелүсине вара В.Г. Данилова мечәк парне-

ләрә. – Паянхи амартәва пултәр ку, – терә.

Савән пекех пустарәннисене районти волейбол федерацийән ертүси, депутатсен районти Пухавән председателән сүмә В.И. Вязов саламларә.

Сак кун амартәва хушәнакансем хушшинче 50 сұлтан кәна мар, 70 сұлтан иртнисем те пулчәс. 8-меш тәсеткене пәр-икә утам пуснә Иван Ильич Кабуркин хайне паян та яш пек туйнине сапла әнлантарат:

– Эпә 3 принципа пурәнатәп. Хамән иртсе пыракан сүлсене шу-ламастәп. Ман сүлсем – ман пурәнләх. Тата пурнәс интересләрәх пултәр тесе чунра ачаләхри самантсене у-ратәп, – терә вәл.

Унтан шүтлесе сапла хушса хучә:

– Муркаш районенче сынсем тарәна кайнә нихәсан сиппейми «чир-пе» «чирлеме» пусларәс: туртмәсчә, ешмәсчә, эфир маттур, тесе кәкәр сапмәсчә. Сак чире ыттисене «ерт-ме» пусларәс, – терә.

Спорт ветеранә амартура чун кил-енәсене тупма сәнчә пурне те.

– Сирәнтен юлас килмест, кәсал эпә те волейбол командине пу-старәп, – терә Муркашсене Шупашкар хулин депутатсен Пухавән депутатчә Г.В. Данилов.

Чун киленәсене вара сак кун сентерүсәсене кәна мар, вайя хушәна-кансенчен пурте тупрәс. В.Г. Данило-вән кубокне кәсалхине 3-меш хут Мән Сентерсем хайсенче хәварчәс. Кәсал ку ял тәрәхән чысне ИП «Васильев» сәклерә. Районти тәп больница ко-манди вара 2-меш, «Ударник» ху-сәләхән команди 3-меш вырән йи-шәнчәс. Сентерүсәсеме дипломсемпе парнесене тивәсрәс.

Уйрәм вылякансенчен те чи мат-туррисене палартрәс. В.Г.Захаров (ИП «Васильев») «Чи лайхә тапәна-кан», В.В. Мефодьев «Чи лайхә ху-тәлекен» («Сорма»), И. Каргин («Муркаши тәп больница») «Чи лай-хә сыхәнтаракан» пулнине па-лартрәс, парнесемпе хавхалан-тарчәс. Амартәва хушәнакансенчен чи аслине И.И. Кабуркина асәнмаләх парне пачәс. Командәсәмшән чи вайлә «чирленәшән» те Л.Г.Ковале-вәна (Чуманкасси ял тәрәхә) тата ыт-тисене те парнесемсәр хәвармарәс.

Вайя хушәнакансене пурне те асәнмаләх унта хушәнакансен сән үкәрчәкне, арсынсен сывләхә синчен калакан кәнеке, сывә пурнәс йөркин парнисемпе паллаштаракан буклет-сем пачәс.

Спорт уявәнче спонсор пулнисе-не Чәваш Республикни Патшаләх Ка-нашән депутатчә, районти тәп боль-ницән тәп врачә В.Г. Данилов тав тә-вать. Вәсем Л.Д. Дмитриев («Морга-ушкавтотехсервис»), П.Т. Терентьев («Заря»), Н.С. Тимофеев (Муркаши пурәнмалли сурт-йөрпе коммуналлә ху-сәләх предпритийә), Б.В. Андре-ев (Муркаш райповә), А.В. Воробьев (Муркаши сәт-су завочә), Н.И. Ники-тин (ИП «Никита»).

Л. ПАВЛОВА.

Пелтерусем. Объявления

РЕМОНТ И ОБСЛУЖИВАНИЕ КОМПЬЮТЕРОВ
Установка, переустановка ОС, настройка, удаление вирусов, sms-блокеров, восстановление информации, заправка принтеров, картриджей, выезд на дом, без вы-ходных. Тел.: 8-906-386-93-47.
Адрес: с. Моргауши, здание бани, 2 этаж.

Продаем: доски 25-50 мм (обрезные, необрезные), брус любого сечения, жерди, подтоварник. Изготовим на заказ: срубы, беседки любого размера. Цена договорная, достав-ка по району бесплатно.
Тел.: 8-927-667-28-32, 8-919-656-13-84. 6-10.

Пәрре пәруланә хура-шурә тәслә ёне сутатпәр.
Тел.: 68-4-04.

Собаку для сторожевых целей отдам в хорошие руки.
Тел.: 8-927-857-42-06.

Продается двухкомнатная квартира в с. Моргауши, 2 этаж, индивидуальное отопление. Цена договорная.
Тел.: 8-917-655-49-94.

Покупаю советские, старинные монеты, бумажные купюры в отличном состоянии, чувашские наряды с монетами, колокольчики, самовары и т. д.
Тел.: 8-906-131-37-79, 8-927-665-76-52.

Продаем керамзитобетонные блоки (20x20x40, 12x20x40), брусчатка, тротуарные плитки (0,30x0,30x0,25; 0,50x0,50x0,5), бордюрный камень. Доставка. Цена до-говорная. Тел.: 8-906-132-07-42, 8-960-304-49-32. 3-5.

Продаю теплицы от производителя: 3мх4м, 3мх6м, 3мх8м, 3мх10м и т. д. Тел.: 8-903-322-45-77. 4-8.

«Моргаушская» чәх-чәп фабрики» ОАО 2011 сұлхи апрелен 25-мешәнчен 1 сұл та 6 уйәхри («Хайсекс белый» әратлә), сәмарта тәвакан чәхсем 70-шер тенкәпе сүтма пуслат. Тел.: 8(83541)65-2-48. 4-5.

Администрация Моргаушского района сообщает о наличии свободного земельного участка, распределяемого на праве аренды из категории «земли сельскохозяйственного назначения» с кадастровым номером 21:17:110101:181, местоположение: Чувашская Респуб-лика, Моргаушский район, Орининское сельское поселение, земельный участок располо-жен в южной части кадастрового квартала 21:17:110101, для ведения личного подсобного хозяйства, площадью 4000 кв.м.

Заявки принимаются в течение месяца с даты опубликования объявления по адресу: 429530, село Моргауши, улица Мира, дом 6 (здание администрации), кабинеты № 312 и 317, с 8-00 час. до 17-00 час. ежедневно, кроме выходных дней. Телефон для справок: 62-2-66.

Администрация Моргаушского района сообщает о наличии свободного земельного участка, распределяемого на праве аренды из категории «земли сельскохозяйственного назначения» с кадастровым номером 21:17:110101:180, местоположение: Чувашская Респуб-лика, Моргаушский район, Орининское сельское поселение, земельный участок располо-жен в южной части кадастрового квартала 21:17:110101, для ведения личного подсобного хозяйства, площадью 4000 кв.м.

Заявки принимаются в течение месяца с даты опубликования объявления по адресу: 429530, село Моргауши, улица Мира, дом 6 (здание администрации), кабинеты № 312 и 317, с 8-00 час. до 17-00 час. ежедневно, кроме выходных дней. Телефон для справок: 62-2-66.

В тексте списка неостроброванных земельных долей администрации Юнгинского сель-ского поселения, опубликованного в № 24 (7878) от 6 апреля 2011 года в районной газете «Сентеру ялавэ» (стр. 4-5), первый абзац следует читать: «Администрация Юнгинского сель-ского поселения публикует список неостроброванных земельных долей. Указанный список будет размещен также на информационном сайте по территории сельского поселения. Лица, считающие, что они или принадлежащие им земельные доли необоснованно вклю-чены в список неостроброванных земельных долей, вправе представить в письменной форме возражения в орган местного самоуправления Юнгинского сельского поселения и заявить об этом на общем собрании участников долевой собственности, что является основанием для исключения указанных лиц и (или) земельных долей из списка неостроброванных земельных долей. В случае, если общим собранием участников долевой собственности в течение четырех месяцев со дня опубликования указанного списка не будет принято решение по вопросу о неостроброванных земельных долях, администрация Юнгинского сельского поселения вправе утвердить такой список самостоятельно».

Глава администрации Юнгинского сельского поселения В.В. ФОМИН.

Габрилы ГПС-210 - 14700 р. 	Агро - 51990 р. 	МОТОБЛОКИ "Агро", "Нева", "Целина", "Ока", "Угра", "Целина" и др. картофелекопалка "Грохотная", прицепы и навесное оборудование запчасты в наличии и на заказ
Адаптер-1 - 9500 р. 	Сделай из мотоблока ТРАКТОР - Косилка - от 10499 р. 	Адаптер-2 Агро - 11500 р.
Тележки прицепные заводские ТМ-300 кг Агро (красная) - 13999 р. ТМ-360 кг Каскад (зеленая) - 11999 р. ТМ-250 кг Техас (синяя) - 10499 р.	г. ЯДРИН, ул. 50 лет Октября, 71 д. (напротив магазина "Елочка"). 89278596137, 89053467808. - от 12700 р.	Реально низкие цены!!! Доставку организуем.

22 апреля с 8-00 до 16-00 часов в районном Доме культуры Ульяновская обувная фабрика проводит выставку-продажу обуви из натуральной кожи Ульяновской, Бела-русской фабрик и других российских производителей. 6-6.

Муркаш райпо коллектив «Радуга» кафедре повар пулса ёслекен Е.В. Систейкинән ШАЛПЭ
вилсе кайнә пирки унән тәванәсемпе тата сывәх сын-нисемпе пәрле пәтәм чун-чәререн хурланнине пелтерет.

Муркаш райпо коллектив Козьмой магазин заведу-ющийё пулса ёслекен Р.Б. Романовән АШШЭ
вилсе кайнә пирки унән тәванәсемпе тата сывәх сыннисемпе пәрле пәтәм чун-чәререн тарәннән хур-ланнине пелтерет.

СХПК «Герой» правленийёле профсоюз комитечә кунта нумай сұл тәп бухгалтерта ёсленә Владимир Федорович ФЕДОРОВ
пенсионер, ёс ветеранә вилсе кайнә пирки тәванә-семпе пәрле тарәннән хурланни синчен пелтересчә.

Сәтракассинчи пәтәмәшле пәлү паракан тәп школ коллективё кунта повар пулса ёслекен А.П. Сковрцовән аппашё РОЗА
вилсе кайнә пирки унән тәванәсемпе тата сывәх сыннисемпе пәрле чун-чәререн, тарәннән хурланни синчен пелтерет.

Каләпәш 1,5 пичет листи.
Ал сывәвәсене рецензиленәсчә, каялла таварса пачәсчә, 2 страницаран пысак-раххисене йшән-мәсчә.
Реклампа пелтер-усен чәнләхәшән вәсе-не паракансем яваплә.
ИЗДАНИ ИНДЕКС: 54822.
Хасат чәвашла юн тата шәмат курсенен тухат.
Номер дежурный Белов А.П.
Пичете панә 19.04.2011 с.
Пичете мамалли вәхәт: графикпа – 17 сех. 20 мин, чәннипе – 17 сех. 20 мин.
Заказ Тираж 4329.

Тәпләнрех – мастопати пирки

Врач сәнет

«Врач сәнет» рубрикәра мастопати чирә пирки тәпләнрех әнлантарса парәр-ха, тархасшән. Вәл мәншән пусланат? Чир пуррине мәнле пәлмелле?»
Редакция шәнкәравланнинчен.

Вулаканән ыйтәвәсене Муркаши тәп больницән акушер-гинеколог Н.А. ЛОБАЧЕВА аслә квалификацияләр врач хуравлат:
– Мастопати (фиброзно-кистозная болезнь) – хәрарәмсен сәт парән төртәмәнчи усал мар ылмашевәсеме. Кәкәрта хытә вырән пулнине, вәл чире пула ытлашши үснине паләрәт. Сак чир ытларәх 30–50 сұлхи хәрарәмсен пулма пултатарат. Маларах чире аслә әрури хәрарәмсен чирә тесе паләртнә пулсан паян вәл, шел пултин те, хәр ачасен те тәл пулат.

Мастопатипе чирлени кәкәр ыратнипе, унта хытә вырәнсем пуррипе, чечә тәрринчен лаймакәллә шәвек е юнлә лаймака тух-нипе паләрәт. Мастопати мәншән пу-сланма пултатарат-ха? Сакән

сәлтавә нумай. Вәсем генети-ка енәпе те, сүт сәнтәләк-па та, хәрарәмән пурнәсчә-пе те сыхәннә. Сапах та тәп сәлтавәсене сәксене паләр-тмалла: амәш енчи тәван-сенчен сәт парән чирәсем-пе чирлекен пурри; амаләх хушәмәсен (придатки мат-ки), щит өвәрлә парән, пүре тата ват хәмпин чирәсем пурри; диабет, самәрланни, юн тымарәсем йөркеллә марри; организмра йод сит-менни; стрессемпе депрес-сисем, ар сыхәнәвә пәр тикәс пулманни; аборт туни, сәт парәсене суран-латни, эрех-сәра ёсчи, пи-рус туртни, радиаци; сие юлманни е пәрремеш хут сие юласси каярах пулни, ачана кәкәр ситерес тапхәр кәске вәхәт пыни; менст-руаци ир пусланни тата кая юлса пәтни. Мастопати пуррине

мәнле пәлмелле? Хәрарәм хайән кәкәрне тытса пәхсан сәт парәнче хытә вырәнсем е төрлә «сыхәсем» пулнине хай те паләртма пултара-т. Чечә тәрринчен шәвек тухни сайраха тәл пулат. «Сыхәсемпе» хытә вырәнсем хәрарәма ыт-лашшиех кансәрлемәсчә. Кәкәр ыратни менст-руаци пусланиччен темисе кун маларах пусланат те мен-струаци пуслансан ыратма чарәнәт. Анчах та нумай хәрарәм маммолог е аку-шер-гинеколог патне пырса канашлама васкамасть.

Сәт парәсене төрәслес-сине менст-руаци пусланнә хысрән 6–12-меш кунсенче ирттермелле. Кәкәр форми-не, үтне тата чечә тәррисе-не пәхса тухмалла. Аләсе-не сүлелле сәкелесе кәкәра малтан та, икә енчен те тимлән пәхмалла. Кәкәра варринчи висә пүрнепе тыт-са пусмалла (хәвәрән ура синче тәмалла), сехет йәппи кушнә майпа йәри таврах төрәслемелле. Хыс-сән чечә тәррине пысак

тата шәвәр пүрнесемпе пәчәртаса шәвек тухнипе тухманнине пәхмалла. Кә-кәра пүрнесемпе пусса вы-рән синче выртса та төрәслесе пәхмалла. Хул хушшинчи лимф сыхәнәвә-сене те тишкермелле.

Сәт парәсене төрәсленә чухне чечә тәри хытә пулнине, хәрелсе е шысса тәракан вырәнсене, үт туртәнса е усәнса тәни-не тата шәвек тухнине ку-сран вәсертмелле мар.

Сүлрех асәннә сәлтав-сенчен пәрне те пулин сисрәр пулсан түрех гинеко-лог патне кайма васкәр.

Хәвәр диагноз ан лар-тәр, түрех хәрууши пирки ан шутләр. Мәншән тесен тупса паләртнә шысәсен-чен ытларәхәшә усал мар-рисен шутне кәрет. Диагноз лартма вара УЗИ аппаратчәпе (20-40 сұлхи хәрарәмсенне) тата маммографи төрәсләвәпе (40-рен иртнисенне) усә курачсә.

Хәвәрән сывләха яла-нах мала хурәр!

Следстви комитетәнчен

Пурнәсчә татәлнә

Пурнәсра темәнле синкерлә пулām та пу-лат сав, шел пулин те чылай чухне вара тим-сәрләхе пула. Анчах иртнә саманта нихәсан та тавәраймән. Акә апрелен 13-мешәнче кәна пәр синкерлә ёс пулса иртрә. Сарчак яләнчи 53 сұлхи арсыннән пурнәсчә вәхәтсәр татәлчә.

Сәлта вилнә кушака асәрхәсчә. Вәл әна кәларма пикенет, бетон пураллә сәла кәрет, анчах та унта тытәнса тәраймасть. Сынсем әна пуләшма пикенеңсчә, сәлтан тытәнса тух-ма сәнчәрлә витре ярса парасчә. Анчах та сичә метр тарәнәшлә сәлтан тухаймасть вәл. Сапла вара сәмәе пусчә емәрләхәх кушне ху-пать, сывәх сыннисенчен, ял-йшран яланлā-хах уйрәлат.

В. ДОЛГОВ, уйрәмах пелтерешлә ёссен следователә, юстици капитанә.

Тәп редактор А.И. ТИХОНОВ.

АДРЕС: 429530, Чәваш Республикни, Муркаш ялә, Мир урамә, 9А сурт.
ТЕЛЕФОНСЕМ: тәп редактор - 62-1-36, яваплә секретарь - 62-2-82, бухгалтери - 62-1-35, пайсем: общество пурнәс пайә - 62-2-82, экономика тата социаллә пурнәс пайә - 62-1-38.
Факс: 62-1-36; E-mail: morpress@cbx.ru, redaction@cbx.ru

Сыхәнә, информация технологийсен тата массәллә коммукаци сферине пәхса тәракан Федераллә службән Чәваш Республикпе – Чәваш Енпә ёслекен управленийё 2009 сұлхи раштавән 7-мешәнче ПИ ТУ 21-00073 № регистрациленә.